

ROMÂNIA GHETOURILOR URBANE – SPAȚIUL PREDILECT DE CONCENTRARE A ASISTAȚILOR SOCIALI

Viorel Mionel^[1]

Abstract:

După 1990 au apărut în orașele României, fără deosebire de mărime, mai multe spații urbane paupere ce concentrează populații rome. Acestea sunt privite adesea ca niște areale urbane de mâna a doua. Unele dintre ele s-au transformat de-a lungul timpului în adevărate ghetouri ca urmare a procesului continuu de segregare urbană. Pornind în principal de la datele oferite de mass-media, și nu numai, această analiză își propune să schițeze o imagine cât mai amplă a ghetourilor urbane românești. De asemenea, un obiectiv important al articolului l-a reprezentat evidențierea asistenței sociale și modul în care aceasta se derulează (locuințe sociale, achitarea utilităților de către autorități, hrană zilnică la cantine sociale, plata unor indemnizații sociale etc.). Concentrarea persoanelor asistate social în aceste ghetouri este evidențiată de persistența sărăciei pe de o parte, iar pe de altă parte de alte dezavantaje cu care populația acestor areale se confruntă (lipsa educației, a pregătirii profesionale, discriminare etc.).

Cuvinte cheie: *ghetouri, segregare urbană, asistență socială, sărăcie, spațiu urban românesc*

1. Introducere

România este gazda foarte multor spații urbane sărace în care locuiesc de la câteva zeci, la câteva sute de persoane asistate social. Dintre acestea unele au devenit de-a lungul timpului adevărate ghetouri ca urmare a procesului de segregare urbană (Mionel, 2012) și, totodată, a concentrării populațiilor de romi. Concentrarea spațială a romilor și neajunsurilor a dat naștere unor areale urbane de mâna a doua. Sărăcia,

---

^[1] Asistent universitar doctor, Departamentul de Turism și Geografie, Facultatea de Comerț, Academia de Studii Economice, București, Calea Dorobanților 15-17, sector 1, Tel.: 072.323.1348, e-mail: viorel.mionel@rei.ase.ro.

persoanele asistate social, lipsa educației și pregătirii profesionale, lipsa actelor de identitate, locuirea ilegală, insuficiența spațiului locativ, lipsa utilităților de bază, natalitatea sporită și densitatea mare, degradarea fizică a imobilelor, mizeria, riscurile sanitare (boli, epidemii, handicapuri), prezența purtătorilor de boli (insecte și animale), infraționalitatea mare și conflictele, prezența drogurilor și cerșetoria sunt numai câteva dintre realitățile traiului în ghetou. Făcând apel la scrierile lui Alfred Omenya (2003, p. 13) despre *circuitul dezavantajelor* și aruncând totodată o privire asupra ghetourilor urbane românești, putem constata că și în România se dezvoltă rapid un astfel de proces care se autoreproduce cu repeziciune. Așadar, nu este de mirare că datele de mai sus fac ca îngrijorarea să crească în fața unor asemenea probleme la care se adaugă, bunăoară, un foarte mare număr de asistați sociali.

Dintre ghetourile urbane ale României merită amintite: *Craica* (Sabău, 2011; Herman, 2011; Dragomir, 2010) și *Horea* (Ruja, 2011; Popescu, 2011, Brădeanu, 2011) din Baia Mare, *Muncii* (Ostahie, 2007) și *Speranța* (Doboș, 2003) din Piatra Neamț, *Checheci* din Arad (Buga, 2008), *Colonia de la km. 10* din Brăila (<http://www.realitatea.net>), *ghetoul de lângă stația de epurare* din Miercurea Ciuc (Kovacs, 2011), *ghetoul Parcul Tineretului* din Botoșani (Maxim, 2012), *ghetoul de pe strada Munții Tatra* din Constanța (Dumitrov, 2011), *ghetoul Zăvoi* din Sibiu (Ion-Cristea, 2011), *fostul ghetou G1* din Bârlad (Călin, 2010) mutat într-o locație nouă din periferia orașului, *ghetoul G4, cartierul Micro 19* din Galați (Obrejan, 2011; Romaniță, 2011), *Istru* din Giurgiu (Cimpoeru și Rotaru cf. <http://www.stirigiurgiu.ro>), *fostul ghetou L2* din Drobeta Turnu Severin (Caraibot, 2010) mutat de asemenea într-o locație periferică, așa-numitul *ghetou NATO* de la Oradea (Criș, 2006), *ghetoul de pe strada Ostrovului* din Satu Mare (Răchitan, 2011), *Turturica* din Alba Iulia (Stănculescu (coord.), 2010; Țimonea, 2010), *ghetoul „Zidului berlinez”* de la Miercurea Ciuc (Petrovic, 2010; Kovacs, 2009) și *ghetoul Pata Rât* din Cluj Napoca (Mionel, 2012). La cele enumerate mai sus adăugându-se, bineînțeles, cele din capitală (Mionel și Neguț, 2011): *Aleea Livezilor*, *Tunsu Petre*, *Amurgului* și *Valea Cascadelor*.

Această analiză dorește să creeze o imagine cât mai amplă asupra ghetourilor conturate în ultimii 20 de ani în România și în care se înghesuie cei mai mulți dintre asistații sociali. Analiza spațiilor urbane

paupere de tip ghetou s-a bazat pe ancorarea exemplelor concrete din țară în teoria clasică a ghetoului formulată în mare măsură de sociologul francez Loïc Wacquant (2004 în Smelser și Baltes eds). Pronind de la această stare de fapt, potrivit lui Wacquant, ghetoul este un spațiu (în cazul nostru) urban, care denotă un mod aparte de izolare și stigmatizare socio-morală și spațială a unui anumit grup uman (Wacquant, p. 1 în Smelser și Baltes eds, 2004) – în cazul de față, a romilor. Mai mult decât atât, Wacquant constată că ghetoul reprezintă un areal de intersecție a slum-ului cu cartierele sărace, supraaglomerare, degradare fizică și exacerbarea anumitor „boli urbane” (Wacquant, p. 1 în Smelser și Baltes eds, 2004): criminalitate, sărăcie, destrămare familială etc. Altfel spus, ghetoul încorporează și caracteristici de slum, adică de spațiu improvizat, informal, ghetourile urbane românești înscriindu-se cu predilecție în acest tipar conceptual, așa cum am arătat în primele pasaje ale lucrării. Nu în ultimul rând, accentuarea caracteristicilor sau evidențelor procesului de segregare a reprezentat un punct important în dezvoltarea analizei, astfel de elemente reieșind în mare măsură din concentrarea spațială a romilor; concentrare atât voluntară, cât și involuntară. Dimensiunea acestor spații este în creștere datorită natalității foarte mari. Ghetoul, pe lângă aspectul de așezare improvizată, sărăcie și violență, implică omogenitate etnică și, într-o oarecare măsură caracter *congregațional* (Mionel, 2012, pp. 33-35) sau, altfel spus, necesitatea de a fi împreună pentru un scop comun sau coeziunea internă a comunității.

2. Metodologia studiului

Metodologia analitică nu este deloc simplă deoarece studiul ghetourilor urbane românești se dovedește a fi un subiect delicat pentru majoritatea cercetătorilor din domeniul științelor socio-umane, lucru neîntâlnit de pildă în rândul jurnaliștilor. Aceștia din urmă au o mai mare libertate de exprimare transpusă într-o lejeritate analitică rar întâlnită în rândul cercetătorilor. În timp ce oamenii de știință au nevoie de multe date și exemple concrete pentru a-și forma o opinie cât mai bine conturată, jurnaliștii pur și simplu expun informațiile fără nicio îngrădire, de unde și abundența de informații furnizate. Este de dorit astăzi ca cele două comunități să se ajute reciproc și să facă schimb de

informații. S-ar putea astfel împrumuta una de la cealaltă pentru a ajunge la concluzii cât mai pertinente și, de ce nu, la soluții practice. Conlucrarea dintre cele două „surse” de informații se poate dovedi benefică atunci când există un flux permeabil de informații intersanjabile. Schimbul de informații este foarte util lumii academice. Analiza abundenței de știri și informații produse de mass-media ajută cunoașterea cât mai profundă a vieții ghetourilor, iar subiectul nu va mai fi considerat „tabu” din punct de vedere științific. Jurnaliștii și articolele realizate pot fi privite ca niște relee locale de transmitere a informațiilor către cercetători, sau ca niște operatori locali de strângere a datelor din teren, centralizate și analizate ulterior de cercetător.

Există câteva sincope analitice în modelarea informațiilor din mass-media. De pildă în radiografierea geografică a ghetourilor urbane românești a trebuit să se țină cont de așa-numita teorie a ghetoului. Conceptul de ghetou presupune existența unui spațiu geografic, cel mai adesea urban, în care se concentrează o minoritate de o anumită factură etnică, rasială sau de altă natură, și care, într-un fel sau altul, este nevoită să locuiască în acel areal din cauza unor constrângeri. Neajunsurile sau constrângerile pot îmbrăca mai multe forme potrivit celor expuse în partea de început a articolului. Numai că în realitate, ghetoul despre care se scrie în presă nu coincide întotdeauna cu teoria ghetoul. În presă anumite areale urbane sunt considerate ghetou doar pentru că spațiul respectiv este degradat din punct de vedere fizic. De asemenea, unele articole consideră că un spațiu geografic invadat de mizerie și gunoaie este, de asemenea, ghetou. Iar exemplele pot continua. Astfel se uită nuanța fundamentală a ghetoului: concentrarea în spațiu a unei minorități și neajunsurile sau constrângerile cu care aceasta se confruntă. În mod evident degradarea fizică a locuințelor și abundența gunoaielor reprezintă neajunsuri caracteristice acestor spații, dar ele nu sunt cele mai importante. Ca atare, unele așa-zise ghetouri au fost eliminate din analiză pe baza principiului teoretic și metodologic anterior.

Pentru realizarea acestei analize au fost recenzate în mod deosebit articole din presa scrisă, atât locală, cât și națională. Datele și informațiile obținute au fost corelate după cum aminteam anterior cu teoria clasică a ghetoului și, totodată, au fost comparate cu cazuri similare din

diverse orașe ale țării. S-a insistat potrivit titlului pe legătura dintre ghetouri și concentrarea spațială a asistaților sociali.

3. Geografia ghetourilor urbane românești

Poziționarea spațială a ghetourilor în cadrul orașului diferă de la caz la caz. În timp ce ghetoul *Turturica* se află în centrul orașului, *Checheci*, *Zăvoi* și *Munții Tatra*, de pildă, sunt localizate destul de departe de arealele centrale. Altele sunt astăzi localizate în periferie ca urmare a unor politici administrative: *cel de la Bârlad*, *Muncii* și *Speranța* din Piatra Neamț sau *cel din Drobeta Tr. Severin*. Ultimele suscitând atenția unor ONG-uri și instituții internaționale care au acuzat măsurile de mutare din centru spre periferie, acestea fiind considerate discriminatorii și cauzatoare de segregare. Indiferent dacă sunt amplasate în centru sau la periferie, acestea „înmagazinează” cei mai mulți asistați sociali, necesitând politici care să se încadreze în categoria economiei sociale pentru a mai elimina din povara financiară ce cade pe umerii administrației publice, atât naționale, cât mai ales locale.

Tabelul nr. 1. *Ghetourile urbane românești: localizare și număr estimativ de persoane*

Nr.	Nume	Orașul gazdă	Amplasament	Număr estimativ de persoane
1.	<i>Craica</i>	Baia Mare	În apropierea străzii Păltinișului, cartierul Vasile Alecsandri din sudul orașului, dezvoltat în lungul pârâului Craica.	1.000
2.	<i>Checheci</i>	Arad	În vestul orașului, între cartierele Confecții și Șega.	-
3.	<i>Colonia de la km. 10</i>	Brăila	Areal situat la 10 km distanță de oraș pe drumul DE 584, în apropierea fostei platformei chimice Chiscani.	700
4.	<i>Ghetoul de</i>	Miercurea	Localizat în vestul orașului,	

Nr.	Nume	Orașul gazdă	Amplasament	Număr estimativ de persoane
	<i>lângă stația de epurare</i>	Ciuc	lângă stația de epurare aflată în prelungirea străzii Primăverii.	200
5.	<i>Ghetoul din Parcul Tineretului</i>	Botoșani	Amplasat în parcul omonim, ghetoul este format din blocurile T135 și T140.	2.500
6.	<i>Ghetoul din strada Munții Tatra</i>	Constanța	Numele ghetoului dezvăluie amplasamentul: strada Munții Tatra, cartierul Palas din extremitatea vestică a orașului.	100
7.	<i>Ghetoul din Zăvoi</i>	Sibiu	În vecinătatea străzii Zăvoi din cartierul Turnișor și a râului Cibin. Amplasamentul ghetoului este practic în afara orașului.	150
8.	<i>G1</i>	Bârlad	Vechiul amplasament era chiar în centrul orașului. Între timp romii au fost mutați într-un nou amplasament pe strada Cpt. Grigore Ignat din periferia nord-estică.	500
9.	<i>G4</i>	Galați	Blocul cu trei scări G4 este situat în cartierul sudic Micro 19.	1.200
10.	<i>Horea</i>	Baia Mare	În vestul orașului pe strada omonimă	750
11.	<i>Istru</i>	Giurgiu	Aflat în sud-vestul orașului în imediata apropiere a Șoselei Sloboziei.	500
12.	<i>L2</i>	Drobeta Turnu Severin	Vechiul amplasament era pe Aleea Nuferilor, cartierul Crihala. Astăzi oameni trăiesc în noul imobil	280

Nr.	Nume	Orașul gazdă	Amplasament	Număr estimativ de persoane
			periferic de pe strada Serpentina Roșiori.	
13.	Ghetoul NATO	Oradea	Spațiul ghetoului se află în proximitatea străzii Voltaire din periferia sud-vestică a municipiului Oradea.	570
14.	Ostrovului	Satu Mare	Amplasat pe strada omonimă din cartierul Soarelui.	400
15.	Pata Rât	Cluj-Napoca	Localizat în apropierea gropii de gunoi cu același nume.	2.000
16.	Turturica	Alba Iulia	Indicativul blocului este G2. imobilul este situat pe strada Arnsberg din cartierul central Cetate.	300
17.	Ghetoul „zidului Berlinez”	Sfântu Gheorghe	Strada Varadi Jozsef, cartierul Orko.	1.000
18.	Muncii	Piatra Neamț	Amplasat pe strada omonimă, în vecinătatea cartierelor 1 Mai și Mărăței.	1.000
19.	Speranța	Piatra Neamț	Situat la 3 km distanță de oraș în incinta fostei ferme de păsări și, totodată, în vecinătatea noului cartier rezidențial Speranța.	-
20.	Zăbrăuți	București	Este amplasat pe strada cu același nume din cartierul Ferentari.	
21.	Aleea Livezilor	București	Se dezvoltă în perimetrul străzii omonime din cartierul Ferentari.	au împreună peste 12.000
22.	Tunsu Petre	București	Se dezvoltă în perimetrul străzii omonime din cartierul Ferentari.	

Nr.	Nume	Orașul gazdă	Amplasament	Număr estimativ de persoane
23.	<i>Amurgului</i>	București	Se dezvoltă în perimetrul străzii omonime din cartierul Rahova.	

Tabelul de mai sus cuprinde câteva informații despre distribuția spațială a ghetourilor urbane românești. Clasificarea acestora se poate face în funcție de mai multe aspecte, cum ar fi: numărul de locuitori, poziționarea în cadrul orașului, textura sau tipul așezării etc. Cu excepția câtorva, ghetourile urbane întâlnite în orașele României sunt de dată recentă, ele apărând cu precădere după '90. După cum se poate constata, implantarea lor s-a făcut în multe orașe, indiferent de mărimea acestora. Multe sunt localizate în spații periferice sau cvasiperiferice și adună laolaltă mai puțin de 3.000 de romi. În cazul celor din București nu se poate aprecia nici măcar estimativ numărul de romi aferent fiecărui ghetou, ele fiind privește ca un tot datorită proximității lor spațiale, exceptându-l totuși pe cel situat pe strada Valea Cascadelor. Nu trebuie omis faptul că în aceste ghetouri proporția de romi nu atinge aproape niciodată procentul maxim.

Pentru o mai bună exemplificare voi expune mai jos câteva aspecte generale de ordin geografic, în paralel cu evidențierea celor sociale, economice și de mediu pentru câteva dintre ghetourile din tabelul de mai sus.

a. Ghetoul de la km. 10 din Brăila

La 10 km de Brăila într-un cartier îndepărtat de centrul orașului, câteva sute de oameni trăiesc izolați de ani buni de zile într-o colonie din apropierea fostului combinat brăilean de celuloză și hârtie. Există jurnaliști care compară locuirea din Colonia de la km. 10 cu un infern, pentru că, spun ei, „cum mergi pe DE 584 [adică drumul european 584], către Slobozia, vis-a-vis de Platforma Chimică Chiscani, zărești fără să vrei mai multe blocuri cenușii, sărăcăcioase ... locul în care se ascund cei mai mulți infractori ai Brăilei ... Printre noroaie și mormane de gunoaie, câini vagabonzi și gropi, își duc zilele aproximativ 700 de romi, majo-

ritatea fără forme legale. Tot acolo trăiesc zeci de copii ... lăsați în voia sorții” (Grosu, 2010).

Locuitorii coloniei, romi în majoritate – peste 80 de procente (Institutului pentru o Societate Deschisă, 2004, p. 53) –, abia dacă se descurcă. Raportat la anul 2006, se specifica în presa de la acea dată, că încălzirea locatarilor se face pe baza sobelor improvizate „realizate din pământ” (http://www.realitatea.net/romania-din-ghetouri_24573.html). Alimentarea cu apă de la cișmeaua din apropiere apare ca un laitmotiv al ghetourilor urbane românești, iar de la această regulă nu face rabat nici Colonia de la km. 10.

Dintr-o altă sursă aflăm că „doar simplul domiciliu în acel loc și deja este suficient ca viața acestora să fie cu mult mai sumbră decât a altora. Comunitatea de romi ... a bulversat, ani la rând, comunitatea locală, cu tot felul de cazuri, care mai de care menite să umple de suspans timpul de emisie al unor posturi de televiziune locale sau naționale. Cazuri dintre cele mai sumbre” (Ivan, 2007). Ceea ce reiese din citatul anterior preluat din scrierea Sorinei Ivan prezumă că în mentalul colectiv al brăilenilor Colonia de la km. 10 a devenit un loc al stigmatului, un spațiu al rușinii și al infractorilor (ori al infracțiunilor). Dar, să nu uităm totuși, ne amintește aceeași autoare, viața încorsetată de foarte multe lipsuri, provenite din neștiință, nepăsare, ghinion ori cine mai știe ce alte cauze. Covârșitor de mulți trăiesc dintr-un ajutor social din care sunt condamnați să supraviețuiască și să-și plătească inclusiv chiria, lumina, să se mai îmbrace dacă își permit sau „câte și mai câte are nevoie orice om la casa lui” (Ivan, 2007).

Mulți dintre locuitorii Coloniei de la km. 10 ar trebui să muncească, să fie productivi... Însă aici apare o barieră identificată de Sorina Ivan: însăși distanța de 10 km până în oraș, care îi marginalizează pe locuitori și creează reale probleme în obținerea unui loc de muncă. Legat strict de mobilitatea acestor oameni este și problema banilor pentru abonamentul de tramvai, de altfel singurul mijloc de transport în comun spre și dinspre oraș.

Există multe probleme la kilometrul 10 și infinit mai multe necesități sociale. Pentru a menționa numai câteva dintre lipsurile din ghetoul Brăilei, ar trebui să ne gândim la necesitatea unei secții de poliție, a unei grădinițe și a unei școli, mijloace importante educării celor din zonă și,

nu în ultimul rând, la necesitatea unui cabinet medical care să funcționeze în mod concret în colonie.

b. Ghetourile Craica și Horea din Baia Mare

Ghetoul Băii Mari, *punga de sărăcie* a orașului, *cartierul de cocioabe improvizate* etc., iată cum își încep articolul din data de 14 ianuarie 2012 jurnaliștii Cătălin Țineghe și Lavinia Săbăciag. Mizeria, debandada și șobolanii sunt la tot pasul. Cei de pe urmă mișună nestingheriți pe lângă copiii de 2-3 ani (Țineghe și Săbăciag, 2012). Când plouă este aproape imposibil să te deplasezi în perimetrul Craicăi fiindcă nămolul depășește pe alocuri glezna. În urmă cu 15-16 ani, spunea un locuitor din zonă, pe locul actualului *ghetou* nu era nimic, nicio construcție... doar câmp. Romii care locuiesc în perimetrul Craicăi nu sunt nici proprietarii terenului, nici ai colibelor dezvoltate haotic și spontan, iar autorizația de construcție lipsește cu desăvârșire (Sabău, 2011).

Pârâul Craica a devenit un adevărat blestem pentru locuitorii orașului Baia Mare. În ciuda faptului că străbate mai multe localități, pârâul devine în cel mai pur sens o groapă de gunoi numai pe raza municipiului reședință de județ. Cauza principală o reprezintă comportamentul sutelor de romi care s-au stabilit pe malurile cursului de apă. Acesta devine un pericol sanitar, amenințându-i pe locuitorii cartierului vecin, cu precădere în sezonul cald. Vara, focarul de infecție se naște „din cauza mirosurilor insuportabile și a mormanelor de gunoi ce zac chiar sub geamul băimărenilor ce locuiesc pe strada Păltinișului [care] sunt nevoiți să își țină ferestrele închise” (Săbăciag, 2011).

Pe lângă *sărăcie*, *mizerie*, *șobolani* etc., o altă constantă a vieții din *ghetou* este, afirmă Cosmin Mesaros (2011), *alcoolul*. Dezolantul peisaj de pe Craica îl face pe jurnalistul citat mai devreme să exclame că „nu mai este demul «doar o stradă cu țigani». E un *ghetou* fără ziduri! ... Nu sunt nici ziduri, să zici că «cineva» i-a separat, i-a închis, i-a izolat de restul oamenilor! Au ridicat ei singuri un zid, între ei și băimăreni. E un zid al violenței verbale, al înjurăturilor, al amenințărilor, al mizeriei, al infracțiunilor!” (Mesaros, 2011).

Pe de altă parte, se pare că analogia cu Craica apare ca imperativă pentru *ghetoul* Horea datorită similitudinilor. Majoritatea romilor sunt foarte săraci. Exceptându-i pe cei ce lucrează la compania locală de

salubritate a orașului, muți dintre cei rămași trăiesc din ajutor social și alocațiile copiilor: „...nu lucrăm nicăieri. Numa' alocația copiilor avem, atât” (Popescu, 17 nov. 2011).

În urma unui control, în 2011, autoritățile au descoperit că oamenii aveau datorii mari la plata întreținerii, în condițiile în care chiria impusă era mică. Povara socială și economică este cu atât mai mare cu cât familiile de romi au câte 6-7 copii pe care trebuie să-i hrănească și să-i îmbrace. Mai mulți chiriași stau în permanență cu teama că vor fi evacuați, pe de o parte, iar pe de altă parte, autorităților le este frică să-i evacueze pentru a nu spori numărul cocioabelor și al oamenilor care locuiesc ilegal pe Craica (Popescu, 3 nov. 2011). Continuând șirul similitudinilor cu Craica, se poate spune că mizeria este de nedescris, iar gunoiul la tot pasul. Oamenii fac o mizerie incomensurabilă, aruncă în drum cu pungă, cu borcane... (Ruja, 2011). Conform spuselor lui Mihai Șoica (2011), este o contradicție logică între munții de resturi dintre blocuri și faptul că majoritatea locuitorilor de aici care lucrează, sunt angajați la Salubritate și strâng gunoaiile orașului în fiecare zi, iar la ei acasă, în schimb, gunoiul persistă peste tot. Peisajul zonei este completat de fațadele aproape ruinate ale blocurilor.

c. Ghetoul de lângă stația de epurare din Miercurea Ciuc

Evoluția ghetoului de lângă stația de epurare a orașului Miercurea Ciuc începe în urmă cu aproape zece ani. Debutul alungării din oraș s-a produs – după însemnările ziarului *Gândul* – în 2004 când autoritățile locale au hotărât ca cei peste 140 de etnicii romi „să fie scoși din oraș. [Astfel că], Romii au fost înghesuiți în șase barăci din marginea Ciucului, într-o zonă împrejmuțată cu gard înalt de sârmă” (<http://www.gandul.info/news/maghiarii-majoritari-au-bagat-lagar-minoritari-tigani-253965>), într-un spațiu de numai 700-800 m². Cu timpul, remarcă Anna Kovacs (2011), deși pare greu de imaginat aici au ajuns să trăiască aproape 200 de suflete „în condiții inumane, îngrămădiți în câteva barăci metalice și cocioabe insalubre” (Kovacs, 2011), fapt consemnat în propriile rapoarte și de organizația *Amnesty Internațional* (Safta, 2010) care amintea că „locuințele”, adică acele rulote metalice folosite cândva de către lucrătorii de la exploatarea forestieră, erau supraaglomerate, iar condițiile sanitare erau extrem de inadecvate.

Sărăcia, mizeria și infecțiile sunt cuvintele de ordine în periferia „cea mai murdară” a Ciucului. Romii supraviețuiesc cu banii obținuți din fierul vechi colectat de prin gunoaiele orașului. Se încălzesc la godine, care mai mult emană fum decât să încălzească încăperile. Iar apa și-o procură de la cișmeaua situată lângă „pârâul ... [care] de fapt, e apa care spală cotețele de porci ale penitenciarului aflat la câteva sute de metri de colonie” ([http:// www.gandul.info/news/maghiarii-majoritari-au-bagat-lagar-minoritari-tigani-253965](http://www.gandul.info/news/maghiarii-majoritari-au-bagat-lagar-minoritari-tigani-253965)), și care îngheață foarte tare în perioada temperaturilor scăzute din timpul iernii. Oamenii sunt astfel nevoiți să topească zăpadă pentru a putea bea apă. Cu toate acestea, exceptând gunoiul care se colectează cam o dată pe lună, în interiorul ghetoului imaginea este terifiantă de-a dreptul: „o clisă de noroi combinat cu gunoaie, în care piciorul ți se înfundă până la gleznă. Barăcile sunt STAS, proiectate pentru cinci persoane. În ele s-au băgat câte nouă-zece inși. Cei care nu au mai avut loc și-au construit singuri adăposturi – niște chițimii din lemn și plastic. Nu le-au făcut din chirpici, că nu au avut pământ” ([http:// www.gandul.info/news/maghiarii-majoritari-au-bagat-lagar-minoritari-tigani-253965](http://www.gandul.info/news/maghiarii-majoritari-au-bagat-lagar-minoritari-tigani-253965)).

Mai mult chiar, unii oameni numesc „casă”, încropita încăpere alcătuită din ridicături de nuiele acoperite cu saci de plastic.

d. Ghetoul din Parcul Tineretului, Botoșani

Arealul Parcul Tineretului este cea mai săracă zonă a municipiului Botoșani. Oamenii de aici abia dacă au bani de pâine și ceva pe lângă. Cele două imobile (T135 și T140) din Parcul Tineretului ce alcătuiesc așa-numitele *ghetouri* din Botoșani, sau zona ghetou „Vietnam”, după cum se arată într-un articol din ziarul *Adevărul* (Sârbu, 2011), au fost construite în anul 1970 și date în folosință un an mai târziu. Din spusele jurnalistei Otilia Maxim (2012) reiese că la vremea respectivă blocurile erau mândria botoșănenilor. Cu timpul însă, clădirile au ajuns aproape la stadiul de ruină, fapt datorat comportamentului și atitudinii locuitorilor. De pildă, constată jurnalista botoșăneană, astăzi barometrele civilizației din ghetou sunt reprezentate în principal de *lipsa educației* și de *sărăcie* (Maxim, 2012). Nivelul educației este foarte scăzut (maxim gimnaziu). Studiul realizat de Popescu, Arpinte și Neagu consemnează că în 2005, de exemplu – anul realizării cercetării –, existau numai două

cazuri de femei cu zece, respectiv douăsprezece clase. Sursele principale de venit sunt reprezentate de alocațiile copiilor, ajutorul social și bani/produse obținute în urma muncii cu ziua. Familiile, destul de numeroase (3 copii în medie), pentru a-și spori veniturile trimit sau folosesc copiii la muncă încă de la vârsta de 10-12 ani (Popescu, Arpinte și Neagu, 2005, pp. 4-5). Totodată, copiii se joacă sub geamurile garsonierelor printre spații pline cu *deșeuri* de toate tipurile depozitate necorespunzător și printre *șobolani*. Drama acestei comunități este legată de copiii născuți și crescuți în condiții inumane și care rămân într-o lume pierdută. Părinții lor, din nefericire, au fost obișnuiți să aștepte ca autoritățile să le rezolve problemele fără ca ei înșiși să facă ceva.

e. Ghetoul G4 din Galați

Înainte de toate trebuie spus că fiecare zi ce trece transformă blocul G4 din cartierul Micro 19 din Galați într-o adevărată și veritabilă ruină. Nu întâmplător G4 se regăsește pe lista imobilelor gălățene cu risc seismic sporit (Mototolea, 2012), gradul 1. În atare situație, ținând cont că, în zona Vrancea, aflată nu departe de Galați se intersectează trei plăci tectonice continentale și activitatea seismică este intensă, situația acestui imobil este foarte critică, putându-se prăbuși în cazul unui cutremur de magnitudine ceva mai mare.

Blocul are trei scări și adăpostește o comunitate consistentă numeric, nu mai puțin de 350 de familii (Aur, 2011); dând crezare celor apărute în *Evenimentul Zilei* în urmă cu 5 ani „trei sferturi din locuitori sunt țigani și boschetari”, blocul căpătându-și denumirea de ghetou din cauza celor care-l locuiesc și care l-au distrus în cea mai mare parte. Nu are uși, și, într-o oarecare măsură, nici ferestre. Holurile sunt lugubre, întunecate și foarte îmbâcsite de un aer greu de respirat care vine, cel mai probabil, de la fostul spațiu al WC-ului. Pe pereții de ciment din apropierea fostului spațiu destinat WC-ului apare (aflăm dintr-un articol) o mîzgă „mișcătoare” semn al dezastrului sanitar, deoarece, chiar dacă acest spațiu a fost dezafectat „oamenii încă mai aruncă, de sus, tot felul de mizerii” (<http://galateni.net/forum/topic/819-g4-blocul-groazei/>). Iar aleile din preajmă sunt „pavate” cu un soi de pământ galben ce seamănă mai degrabă cu ulițele unui cătun amărât (<http://www.ziare.com/galati/stiri-actualitate/mana-vizitiu-prin-micro-19-1804829>).

Și totuși, cadrul acesta adăpostește o comunitate. Una a promiscuității, a bolilor, a indiferenței și chiar a inconștienței.

f. Ghetoul Istru din Giurgiu

Oamenii ce ocupă în prezent ghetoul Istru din Giurgiu, aproximativ 500 de suflete în marea lor majoritate de etnie romă (Vladu, 2011), se zbat într-o sărăcie extremă și într-o mizerie cruntă. În unele locuințe trăiesc chiar și 10 persoane. Cel mai alarmant caz este cel al blocului dezafectat în care mai locuiesc totuși câteva persoane. Condițiile de locuit – dacă le putem numi așa – sunt de-a dreptul inumane „Geamuri sparte, acoperite cu celofan sau cu pungi. Uși lipsă, haine și gunoaie aruncate în camere părăsite, șobolani, miros de urină și fecale la tot pasul. Pentru a face rost de bani, oamenii au început să spargă zidurile interioare și să vândă până și cărămida” (Vladu, 2011). Nu a trecut multă vreme după revoluție, că în numai câțiva ani, imobilele, foste cămine de nefamiliști au și fost distruse. Dintre acestea o parte a fost reabilitată de municipalitate în urmă cu peste zece ani: „Căminele de la Istru au fost reabilitate în 2000, au fost schimbate instalațiile, au fost văruite camerele, s-a luat fiecare încăpere, dar în jumătate de an au distrus tot, au spart țevi, au furat calorifere” (Alexandru, 2011), iar cealaltă parte încă mai așteaptă finanțare. Bunăoară, trei dintre imobile (B1, C și D) arată astăzi de parcă ar fi nelocuite. S-a furat aproape tot ce se putea valorifica: de la tocărie la instalații și de la cărămizi la fier (Vladu, 2011). Gradul avansat de degradare a făcut ca unul dintre aceste blocuri să fie chiar dezafectat. Celelalte două care au mai rămas de renovat au parte de un comerț informal sau de o „bursă neagră” a chirilor de-a dreptul înfloritoare (Grigore, 2012).

Cât despre copii, aceștia obișnuiesc să se joace printre resturile de alimente, gunoaie și chiar să intre în tomberoane „căutând de mâncare” (Tomită, 2011), de unde mai colectează uneori tot felul de obiecte pe care apoi le duc acasă. Un spațiu predilect pentru joaca celor mici este cimitirul Sf. Haralambie din imediata apropiere, unde nu se sfiesc să cerșească (Sminchise, 2011). Numărul de copii este destul de mare, familiile au până la 8 copii pe care trebuie să-i întrețină. Abandonul școlar cauzat de situația materială precară a familiei din care provin elevii este la cote alarmante. Astfel, unii copii merg la școală, majoritatea însă

nu „în timp ce colegii lor de vârstă își petrec vremea pe internet, copiii de la Istru au parteneri de joacă șobolanii. Iar mormanul de gunoaie din spatele blocurilor... tot universul copilăriei loc” (Cimpoeru și Rotaru cf. <http://www.stirigiurgiu.ro/>). Speranțele copiilor de aici, dacă ele există, sunt doar niște speranțe deșarte.

g. Ghetoul NATO din Oradea

Începutul anilor '70 a marcat momentul în care familiile de romi din Oradea ce locuiau în Calea Clujului și alte zone din apropierea străzii Voltaire, au fost pur și simplu scoase din case și expropriate, pentru a face loc viitoarelor fabrici socialiste. „Au fost mutate forțat în 6 blocuri construite special pentru aceste familii. În prezent (anul 2008 – n.a.) blocurile și zona arată ca după o intervenție militară. Multe geamuri sunt sparte, unele înlocuite cu carton, tablă sau pânză; pereți cu tencuiala căzută, plini de graffiti; gropi de jur împrejur înfundate cu gunoaie; mormane de fiare și cartoane; multă sărăcie și mizerie ... pereții [holurilor interioare] sunt plini de igrasie, fără nicio sursă de lumină ... scările reci, degradate și soioase” (Horgoș, 2008). Cam așa schița Cristian Horgoș evoluția spațiului locativ NATO, unde într-o locuință trăiau, în 2008, chiar și trei familii, situație nemaiîntâlnită în niciun alt ghetou al României urbane.

Ghetoul se află și astăzi, ca și în trecut, la periferia sud-vestică a municipiului Oradea. Aici, într-un spațiu de aproximativ 40 m² locuiau până la 20 de suflete „părinți, copii, bunici și alte rude” (Horgoș, 2008). Completând istoria moștenirii comuniste, Adrian Criș (2006) adaugă faptul că romii care nu au mai putut fi înghesuiți în cele 6 blocuri, au fost lăsați să-și ridice case, chiar și fără acte, în aceeași zonă. Blocurile NATO ce adăpostesc peste 150 de familii de romi sau, mai bine spus, 700 de persoane, au nevoie grabnică de reparații după cum s-a putut constata din citatul preluat din articolul lui Horgoș. De altfel, acesta este peisajul dezolant în care se joacă astăzi sute de copii condamnați la un viitor nesigur și crud: „locul unde mizeria aproape că ține de zestrea genetică, unde oamenii își țin(eau) cail și câinii în apartamente, unde își aduc(eau) cina compusă adesea din resturi procurate din tomberoane, dar unde parabolicele cresc la fiecare geam” (<http://hunedoreanul.gandul.info/magazin/viata-in-ghetou-4922382>).

h. Ghetoul Pata Rât din Cluj-Napoca

Adrian Dohotaru (2011) crede că arealul romilor de la Pata Rât este „cel mai mare ghetou din apropierea unei gropi de gunoi din Europa”, fapt reiterat și de Mădălina Gorschi (2012). Alianța Civică a Romilor din România (ACRR) într-o postare pe site-ul său tranșează problema romilor de aici notând că aceștia locuiesc într-un areal marginal care funcționează ca un *ghetou etnic*. Una dintre cele mai cuprinzătoare descrieri realizate în privința romilor de la Pata Rât a fost realizată de jurnalista Alexandra Păcurar. Potrivit acesteia „Pata Rât reprezintă de zeci de ani imaginea vieții în sărăcie, în mizerie, întreținută de romii care trăiesc din valorificarea deșeurilor” (Păcurar, 2010). Imaginea schițată de Alexandra Păcurar este validată și de către Adina Fartușnic (2012), care afirmă la rândul său că romii de la Pata Rât trăiesc efectiv din „adunatul gunoaielor, [pentru că] nu au altă sursă de venit”. Pata Rât și, implicit, comunitatea de romi de aici reprezintă după cum foarte plastic titrau jurnaliștii de la publicația clujeană *City News* „pata de pe obrazul Clujului”. Comunitate este astăzi alcătuită din trei grupuri umane sau așezăminte după cum le numește Ramona Costea (2012): Cantonului, Dallas și Noul Pata Rât. Acestea adună laolaltă circa 2.000 de romi.

Aruncând o privire în trecut, Alexandra Păcurar (2010) constată că „primii oameni «instalați» la Pata Rât nu au fost romi”. În anii '70 ai secolului trecut, marginea vestică a Clujului a devenit gazda viitoarei gropi de gunoi a orașului și, în aceeași etapă de timp, s-au stabilit în apropiere câțiva indivizi care se ocupau cu creșterea animalelor. Șeful companiei de salubritate povestește că până în 1989 la groapa de gunoi nu se stabiliseră decât vreo zece familii de romi din Cluj poposite pe rampă în urma crescătorilor de animale. Ulterior s-au înmulțit întrucât romii deja stabiliți la Pata Rât au început să-și aducă rudele. După '90 au început să vină din ce în ce mai mulți (Păcurar, 2010). Până și reprezentanții organizației Amare Phrala spun că mai toți cei care locuiesc la Pata Rât s-au stabilit aici în anii '90. Lipsa locuinței și a veniturilor sunt cei doi factori majori ce au favorizat apariția comunității de romi de la Pata Rât.

După spusele Ramonei Costea, Dallas-ul a fost botezat astfel în mod ironic „tocmai pentru că nu are nimic de a face cu celebrul oraș de bogătași din serialul american. Aici locuiesc de ani buni ... familii de romi

care își câștigă existența exclusiv din colectarea deșeurilor din groapa de gunoi pe care le vând apoi mai departe ... nu au case, ci locuințe din carton, nu au canalizare și apă potabilă și nici nu sunt racordați la agentul termic” (Costea, 2012). În aceeași ordine de idei Maria Roth (2011) concluzionează că în Dallas-ul clujean „trăiesc de peste 20 de ani, în condiții de slum indian, pe seama gropii de gunoi a orașului” mai mulți locuitori de etnie romă.

Dacă apariția și evoluția așa-numitului Dallas se identifică cu istoricul anterior, romii de pe strada Cantonului au fost relocați din oraș la periferie în anii '90. Deși măsura autorităților, cel puțin la nivel declarativ a fost numită provizorie, s-a dovedit ulterior că „pe lângă cei mutați au mai venit poate de încă trei ori mai mulți, și-au făcut barăci de lemn și stau acolo ilegal” (Păcurar, 2010) deoarece între timp nu a fost găsită o altă soluție, romii rămânând tot în același loc. În plus, numărul barăcilor a sporit din moment ce au apărut copii care au crescut și nu au mai dorit să locuiască cu părinții, făcându-și propria lor locuință.

Se mai adaugă la cele două grupuri de romi de mai sus cel de-al treilea, care a început să se contureze în 2010. Municipality a demarat atunci un proiect de construire a zece locuințe sociale modulare pe un teren viran în proximitatea nepermisă a gropii de gunoi. Elza Almasi consemna într-un articol din 2010 că „locuințele sociale construite de municipalitate ... se află chiar pe dealul de deasupra cocioabelor ... și a mormanelor de gunoaie”. Locuințele modulare au fost concepute pentru a găzdui câte patru familii. Întregul proiect dezvoltat pe o suprafață de 3.000 m² a costat municipalitatea puțin peste un milion de lei. Astfel, în 2010 locuințele sociale au fost gata pentru a primi familiile de romi aduse aici de municipalitate din casele de pe strada Coastei. Așadar, romii care locuiau pe strada Coastei în vecinătatea municipalității, dar și în locuințe improvizate, au fost relocați în decembrie 2010. Conform Elzei Almasi (2011) „aceștia au fost anunțați cu două zile înainte de acțiunea de mutare”, fiind foarte indignați de mutarea „consumată” în plină iarnă „în grabă și la marginea orașului, unde li s-au pus la dispoziție locuințe fără încălzire cu gaz” (Almasi, 2011).

i. Ghetoul „zidului berlinez” din Sfântu Gheorghe

În 1989 când *adevăratul Zid al Berlinului* a căzut permițând milioanele de oameni care au fost separate să înceapă o viață nouă în libertate, spunea Dejan Petrovic manager de proiect la *ERSTE Foundation* într-o postare de-a sa pe site-ul de socializare Facebook, a apărut un nou zid într-un mic oraș din România, care împărțea o stradă în două, separa populația romă de cea ne-romă, vechiul de nou și murdarul de curat (Petrovic, 2010). Petrovic vorbea bineînțeles despre gardul solid din betond denumit sugestiv „zidul berlinez” din orașul Sfântu Gheorghe, care tăia în două ultimii 200 de metri ai străzii Váradi József de-a lungul axului său central „despărțind comunitatea de țigani de «lumea civilizată»” (Kovacs, 2009) și creionând un ghetou de romi. De o parte a zidului se află câteva imobile de patru etaje în care își au domiciliul câteva zeci de familii de maghiari și români, iar de cealaltă parte se înșiră locuințele romilor din cartierul Órkő (Mateescu, 2010). Pe scurt, autoritățile comuniste – căci ele l-au ridicat în urmă cu mai bine de 20 de ani – au dorit după cum bine remarca atât Dejan Petrovic, cât și Irina Mateescu, să țină departe pe cât se poate animalele romilor, noroiul și mizeria, și să îi determine în același timp pe romi să meargă spre casă separat de ceilalți locuitori ai orașului (Rotar, 2010).

În acord cu cele enunțate mai sus, această construcție comunistă a fost realizată în intervalul 1985-1987, și este după spusele unuia dintre cei doi viceprimari ai orașului Sfântu Gheorghe, ilegală, întrucât nu posedă autorizație de construcție (Kovacs, 2009). Așadar, dincolo de zid trăiește o comunitate însemnată de romi. Numărul acestora se ridică la aproximativ 1.000 de persoane. Familiile sunt foarte numeroase având câte patru, cinci sau uneori chiar mai mulți copii. Comunitatea romă din *ghetoul zidului berlinez* se prezintă astfel: „alocațiile primite de pe urma lor (a copiilor – n.a.) și ajutoarelor sociale plătite uneori sunt, în cele mai multe cazuri, singura lor sursă de venit. Când banii se termină, oamenii încep să umble cu și mai multă îndârjire prin containerele de gunoi din oraș” (Kovacs, 2009).

Câtă vreme le este foarte greu să-și găsească un loc de muncă, romilor nu le rămâne – dacă am exclude evidențele din celelalte ghetouri urbane ale României – decât să-și câștige existența din vânzarea fierului vechi colectat de la rampa de gunoi, „aceasta fiind zilnic asaltată de

căruțași care cotrobăie prin resturile aruncate în speranța că găsesc ceva de mâncare, sau mai prețios de atât: fier vechi” (Székely, 2012).

j. Ghetourile Muncii și Speranța din Piatra Neamț.

Investiția din strada Muncii care a presupus construirea a cca. 80 de unități locative a costat aproximativ 2,2 mil. de euro și se extinde pe o suprafață de 20 de mii m². O parte din finanțare, aproximativ 600 de mii de euro, a provenit de la bugetul de stat. Fiindcă sunt și familii care au în componență câte 10-11 membri, adaptarea gospodăriei se arăta ca obligatorie. Garsonierele așa cum au fost concepute nu ofereau optimul de spațiu, suprafața totală a acestora fiind de 21 m². Locuințele aveau fiecare câte o cameră de zi și o bucătărie cu sobă. Așadar, cartierul din zona Muncii s-a mai schimbat odată cu scurgerea timpului. Locatarii și-au adaptat astfel căminele prin încropirea, fie a unei verande, fie a unei bucătării de vară. Chiria pentru fiecare locuință ridicându-se la numai 30 de lei (Ostahie, 2007).

Mulți jurnaliști de la diverse publicații locale între care se numără și Ion Ochișor numesc cartierul de locuințe sociale de pe strada Muncii pur și simplu ghetou. Pe lângă imaginile atașate articolului său din data de șapte mai 2011 care ilustrează mizeria și precaritatea locuirii din acel spațiu, autorul aduce ca argument în susținerea noțiunii de ghetou „elementele infraționale care provin din acest loc” (Ochișor, 2011) ce creează probleme locuitorilor din spațiul adiacent. Laurențiu Huma tratează și el subiectul mizeriei, de data aceasta în cartierul Speranța, afirmând că perimetrul adiacent spațiilor de locuit se transformă treptat într-o veritabilă groapă de gunoi (Huma, 2009). Printre evenimentele negative petrecute adesea în ghetoul Muncii se numără și taxele de protecție potrivit publicației *Ziar Piatra Neamț*. Jurnaliștii de la acest ziar au desfășurat mai multe anchete în locurile rău-famate ale orașului, aici înscriindu-se și ghetoul Muncii, aceștia ajungând la concluzia că și asistații social „au luat din proastele obiceiuri ale societății neasistate și cei mai puternici au început să agrezeze pe cei mai slabi în vederea obținerii de foloase sau sume de bani” (R.I., 2010). Practic primele informații cu privire la astfel de evenimente au provenit tocmai din ghetoul Muncii.

Cât privește ghetoul Speranța din Piatra Neamț, trebuie făcute câteva precizări inițiale. Pentru a evita confuzia care se face adesea, trebuie menționat că în cartierul Speranța aflat la aproximativ 3 km de oraș există două entități diferite, atât ca mod de viață și locuire, cât și ca tip al locuinței. Aceste două entități spațiale sunt despărțite între ele de un gard. Deoparte a gardului se află ansamblul locuințelor ANL (blocuri și vile) populate covârșitor de români, iar de cealaltă parte a acestuia trăiește o comunitate însemnată de romi în incinta unor hale care au aparținut unei foste ferme de păsări, actualmente amenajată de autorități sub forma unor garsoniere de locuit. Ambiguitatea sau confuzia pe care încercăm să o elucidăm prin rândurile de mai sus a fost tratată foarte plastic de jurnaliștii de la *Ziar Piatra Neamț* sub forma „aceste entități teritoriale sunt despărțite de un gard, și ce vedeți în [cartierul ANL] Speranța, nu are nicio legătură cu focarul de infecție de peste gard” (<http://ziarpiatraneamt.ro/rromii-din-speranta/>), adică de la halele fostei ferme, aceștia atrăgând totodată atenția asupra mizeriei ce persistă în spațiul ocupat de romii. Mizeria, șobolanii și zecile de câini vagabonzi sunt doar câteva dintre elementele vieții din ghetoul Speranța și în opinia jurnalistei Simona Țărnă.

k. Ghetourile Bucureștiului: Zăbrăuți, Aleea Livezilor, Tunsu Petre, Amurgului și Valea Cascadelor

Așa-numitele ghetouri din București, după cum înșiși locuitorii lor le denumesc, reprezintă o pată de culoare urbană, un cadru morfologic aparte. Conotația de ghetou în arealul bucureștean a luat naștere ca urmare a concentrării spațiale a romilor și sărăciei în zone cu infrastructură tehnico-edilitară precară. Locuitorii acestor zone sunt constrânși să trăiască în astfel de spații datorită, în principal, lipsei veniturilor, educației și slabei pregătiri profesionale. Hibeles sau handicapurile de acest fel excluzându-i pe indivizi de la participarea socială și accesarea în zone urbane cu locuințe bune. Areale de acest gen se întâlnesc cu precădere în sectoarele patru, cinci și șase, și mai puțin sau chiar deloc în celelalte unități administrative. Pe scurt, dacă am inventaria problemele cu care se confruntă ghetourile Bucureștiului în mod cotidian, acestea ar fi (Mionel și Neguț, 2011, pp. 205-206):

- lipsa spațiului locativ întrucât camerele sunt sub standardele de normalitate ale locuirii;
- lipsa igienei și lipsa facilităților elementare de locuire (mobilier, dotare sanitară etc.);
- lipsa actelor de identitate;
- lipsa drepturilor de proprietate în numeroase cazuri;
- lipsa educației și abandon școlar ridicat;
- manifestări brutale ale violenței; conflicte intracomunitare;
- infracționalitate crescută (furturi, taxe de protecție, amenințări, răpiri etc.);
- prezența traficului de droguri și a persoanelor drogate;
- absența salubrității ce favorizează persistența gunoaielor;
- poluarea dată de abundența gunoaielor care sunt adesea aruncate pe fereastră; adevărat dezastru ecologic urban deoarece puzderia de deșeuri a atras prezența vectorilor disipării bolilor (șobolani, gândaci etc.).

În altă ordine de idei, problemele urbane cu care se confruntă populația ghetourilor bucureștene sunt absolut identice cu cele expuse ceva mai pe larg în cazul celorlalte situate în diferite orașe ale țării. Se constată din cele expuse până acum, un anumit tipar social specific ghetourilor din orașele României, ce poate fi conceptualizat și particularizat în conformitate cu dimensiunile spațiale și sociale întâlnite în cazurile analizate. De asemenea, se remarcă aici și o concentrare însemnată de persoane asistate social în diferite moduri conform celor de mai jos.

4. În loc de concluzii: asistența socială în ghetourile urbane

Aproape că este de necontestat faptul că așa-zisele ghetouri urbane concentrează un mare număr de asistați sociali, atât prin prisma sărăciei, cât și datorită altor dezavantaje cu care se confruntă și pe care le-am discutat pe larg în secțiunile anterioare. Tipul de asistență socială și exemplele ce vor urma vin să întărească aserțiunea anterioară. Trebuie reținut că populația beneficiază de ajutor social în varii forme, de la

locuință cu chirie mică și achitarea utilităților, până la oferirea unei mese zilnice și plata unor indemnizații.

Concret, în ceea ce privește Aradul, dintr-un articol publicat în anul 2006 reiese că majoritatea romilor nu numai din Checheci, dar și din oraș în general *sunt dependenți social în proporție de 80 de procente*: ajutor social, masă la cantina socială, ajutoare materiale, consiliere socială și judiciară etc. Aceasta este o realitate tristă în care „romii ... în colibe, așteaptă flămânzi și murdari blidul social, cu copii care mor de febră sau răceală [și] cu tineri fără școală” (Gheorghe, 2006).

Tot în Transilvania, însă ceva mai la nord în Oradea oamenii trăiesc după spusele lui Ovidiu Morcan (2007) în condiții foarte grele, *majoritatea doar din ajutor social și ce mai găsesc prin groapa de gunoi*. Situație ce pare a fi neschimbată și la Satu Mare, unde ghetoul Ostrovului găzduiește *cei mai mulți asistați sociali din oraș* (Pop-Vladimirescu, 2012).

În urma unor situații limită legate de furnizarea curentului electric, romii din zona Craica au solicitat, printre altele, să fie în continuare tolerați în privința alimentării pe de o parte, și să se continue *ajutorul social* acordat de Primărie, pe de altă parte, până la oferirea unei alternative. Celălalt ghetou al Băii Mari – Horea – este, în fapt, un *spațiu de locuințe sociale* în care trăiesc mulți romi foarte săraci. Exceptându-i pe cei care lucrează la compania locală de salubritate, mulți dintre cei rămași *trăiesc numai din ajutor social și alocațiile copiilor* (Popescu, 2011). La Miercurea Ciuc, de pildă, relația celor de lângă stația de epurare cu Primăria este strict pragmatică. Romii muncesc patru zile pe săptămână „pentru Primărie” (după cum se menționează într-un articol din *Gândul* din octombrie 2005) în schimbul suportării de către instituție a cheltuielilor comune (apă, curent și ridicarea gunoierului) (Kovacs, 2011), fapt recunoscut și de către romi.

Pe de altă parte, la Sibiu *asistența socială capătă forma meselor zilnice* oferite celor din ghetou. Aceștia mănâncă la *cantina socială* din Gușterița (cartier al orașului), ori aduc mâncarea acasă pentru a se „înfrupta” din ea toată familia. Situația lor socială și economică este atât de dramatică, încât, afirma o femeie din Zăvoi „dacă ne-ar tăia și cantina, ar mai rămâne să mâncăm pur și simplu din gunoaie” (Mocanu, Orlandea și Carabașu, 2011). Iar de la Alexandra Ion-Cristea aflăm că

unii dintre „rezidenții” de astăzi ai Zăvoiuului au fost evacuați din diferite motive din locuințele sociale. Printre aceștia se găsesc și persoane care „și-au pierdut și ajutoarele sociale, pentru că nu au vrut să își facă orele de muncă în folosul comunității, conform legii” (Ion-Cristea, 2006).

Nici în orașele Moldovei lucrurile nu sunt mult diferite în comparație cu cele prezentate până acum. În ghetoul de la km. 10 din Brăila, *covârșitor de mulți trăiesc dintr-un ajutor social* din care sunt condamnați să supraviețuiască și să-și plătească inclusiv chiria, lumina și să se mai îmbrace dacă își permit (Ivan, 2007). La Botoșani exceptând alocațiile copiilor și unele produse ori bani obținuți din munca cu ziuă, în ghetoul din Parcul Tineretului *cea mai importantă sursă de venit pentru mulți o reprezintă ajutorul social*. Peste 150 de familii au datorii foarte mari la plata utilităților. Valoarea totală a datoriilor atingea în 2010 suma de 60 mii lei după unii (Constantiniu, 2011), 180 mii de lei după alții (Maxim, 2011). Romii din cele două blocuri spun adesea că sunt oameni săraci, locuiesc în *blocuri sociale* și sunt întreținuți de Primărie (<http://stiri.botosani.ro/stire/34282/Cetatenii+de+la+ghetouri,+nemultumiti+ca+au+fost+debra nsati+de+la+caldura+si+apa+cald.html>).

Pe strada Munții Tatra din Constanța numai un număr extrem de mic dintre locatarii așezării informale „sunt mai răsăriți”, înțelegând prin aceasta că au un loc de muncă sau pensie. În rest, cei mai mulți își duc chinutul trai zilnic din *veniturile provenite din ajutor social, alocații, ori din vânzarea fierului vechi* (Dumitrov, 2011). Aceeași situație este întâlnită și la Drobeta Tr. Severin unde locuitorii ghetoului L2 trăiesc din „cărăușie, fier vechi, cerșetorie și ajutor social” (Lobda, 2003). Mulți dintre ei fiind *asistați social* nu-și pot permite să plătească nici măcar facturile pentru utilități, ceea ce se petrece după cum am văzut mai devreme și în ghetoul din Botoșani.

„Pe noii chiriași îi așteaptă un adevărat lux în noile imobile puse la dispoziție de municipalitate” sau „locuințe mai mult decât luxoase”, cam așa scria Adrian Arnăutu în august 2010 în privința mutării romilor din ghetoul Bârladului în noile *locuințe sociale*. Locuințele în care urmau să se mute romii din ghetoul G1 arătau impecabil și erau dotate cu toate utilitățile necesare (apă curentă, electricitate, gaz etc.). Oamenii aveau aici practic tot ce le lipsise dincolo, la G1. Cei mai mulți dintre chiriașii de la G1 au fost mutați în cele trei imobile din strada Cpt. Grigore Ignat

și doar o mică parte în blocul de pe strada Alexandru Vlahuță aflată în imediata apropiere. Mutarea din luna septembrie a anului 2010 s-a realizat făcând uz de toate regulile și normele legale pentru un trai civilizată, acțiunea fiind supervizată de municipalitate. Cei veniți în casă nouă și-au făcut contracte pentru utilități: salubritate, gaz, apă, electricitate etc. În total proiectul noilor locuințe sociale de la Bârlad a costat municipalitatea aproximativ 6 mil. RON (Călin, 2010).

Expunerea din secțiunea anterioară dezvăluie, de asemenea, câteva dintre *elementele asistenței sociale* de la Pata Rât. Municipalitatea a demarat un proiect de construire a zece *locuințe sociale modulare* pe un teren viran în apropierea gropii de gunoi care astăzi poartă numele de Noul Pata Rât. Câteva sute de persoane au beneficiat de pe urma acestui *proiect social*, iar acest lucru fără a mai aminti de cei care beneficiază de ajutor social și locuiesc în cele trei locații din apropierea gropii de gunoi.

Bibliografie

1. Alexandru, O. „Istru, locul unde viața se trăiește „la negru”. Traiul acolo este un cocktail de sărăcie, mizerie și ilegalitate”, *Adevărul*, 06 iulie 2011.
2. Almasi, E. „Mutarea romilor de pe Coastei a făcut vâlvă în toată lumea”, *City News*, 07 ianuarie 2011.
3. Aur, M., „Ce-ați făcut în ultimii 5 ani?”, *Monitorul de Galați*, 12 septembrie 2011.
4. Brădeanu, L. „Iarăși puși la zid de reporterii internaționali: jurnaliștii de la Deutche Welle consideră că romii de pe Horea trăiesc ca în ghetou”, *Informația Zilei Maramureș*, 20 octombrie 2011.
5. Buga, M. „Viața în ghetou”, *Bănățeanul*, 04 august 2008.
6. Caraibot, I. „Turnu Severin: Peste 80 de familii de țigani se mută într-un cartier rezidențial”, *Adevărul*, 20 august 2010.
7. Călin, R. „Ghetoul bârlădean, o nucă mai tare decât edilii: nu vor casă nouă”, *Obiectiv de Vaslui*, 30 iulie 2010.
8. Cimpoeru, C. și Rotaru, C. „Ghetourile de lângă noi. Șobolanii – partenerii de joacă ai copiilor din zona Istru”, *Știri Giurgiu*, <http://>

www.stirigiurgiu.ro/ghetourile-de-lan_ga-noi-sobolanii-partenerii-de-joaca-al-copiilor-din-zona-istru/ [accesat 09.05. 2012].

9. Costea, R. „Cum arată groapa Pata Rât la un an de la marea evacuare”, *City News*, 27 ianuarie 2012.

10. Criș, A. „Țigani Bihorului”, *Bihoreanul*, 08 august 2006.

11. Doboș, G. „Premierul a zburat până la Piatra Neamț pentru a inaugura „ghetoul” Speranța în halele fostei Avicola”, *Adevărul*, 04 septembrie 2003.

12. Dohotaru, A. „Romanian Beauty la Pata Rât. Primul marș anti-segregare din România”, *CiticAtac*, 15 decembrie 2011.

13. Dragomir, C. „Curățenie și Ordine – Curățenie generală și un șerif responsabil cu păstrarea ordinii și informarea poliției, în ghetoul Craica”, *eMaramureș (eMM.ro)*, 17 septembrie 2010.

14. Dumitrov, F. „Ghetoul de la marginea Constanței”, *Cuget Liber*, 19 iulie 2011.

15. Fartușnic, A. „Conflict între romi și Brantner pe “taxa de protecție””, *City News*, 22 martie 2012.

16. Gheorghe, F. R. „Ziua Internațională a Romilor – între bucuria regășirii și lipsa de identitate!”, *Observator*, 6 aprilie 2006.

17. Gorschi, M. „Protest pentru susținerea locuitorilor din Pata Rât”, *UBB RADIO*, 23 martie 2012.

18. Grigore, M. „Ce să facem nene, am înghețat de frig”, *Săptămâna Giurgiuveană*, 20 martie 2012.

19. Grosu, M. „Cuibul infractorilor de la Colonia de la km. 10 se cosmetizează cu peste 160.000 de auro”, *Adevărul*, 12 februarie 2010.

20. Herman, V., „Adio, dar rămân cu tine: Țigani din ghetoul Craica vor fi mutați începând cu 1 noiembrie”, *ZiarMM*, 07 iunie 2011.

21. Horgoș, C. „Habitat, nu blocuri NATO”, *Bihor Online*, 15 martie 2008.

22. Huma, L. „În cartierul Speranța din Piatra Neamț, „răsare” o nouă groapă de gunoi”, *Realitatea*, 03 martie 2009.

23. Institutul Pentru o Societate Deschisă, (2004). *Monitorizarea Implementării la Nivel Local a Strategiei Guvernamentale Pentru Îmbunătățirea Situației Romilor din România*, Editura AMM, Cluj-Napoca.

24. Ion-Cristea, A. „O zi în Zăvoi”, *Sibiu 100%*, 10 septembrie 2011.

25. Ion-Cristea, A. „Sub limita umanului”, *Sibianul*, 23 octombrie 2006.

26. Ivan, S. „Altfel decât sub stigmatul rușinii!”, *Arcașu*, 14 august 2007.

27. Kovacs, A. „Ghetou la Sfântu Gheorghe. Țigani cer dărâmarea zidului care separă orașul de cartierul rromilor”, *Gardianul*, 26 februarie 2009.

28. Kovacs, A. „Țiganiada Ciucului”, *Jurnalul Național*, 18 aprilie 2011.

29. Lobda, F. „Zeci de familii de romi trăiesc laolaltă cu caii, porcii și păsările”, *Gazeta de Sud*, 04 septembrie 2003.

30. Mateescu, I. „Romii nu mai vor „zidul berlinez””, *Adevărul*, 26 ianuarie 2010.

31. Maxim, O. „Condițiile vitrege din ghetouri”, *Evenimentul de Botoșani*, 05 martie 2012.

32. Mesaros, C. „Romii răpuși de sărăcie rup tăcerea: Craica este subjugată prin teroare!”, *Informația Zilei Maramureș*, 26 octombrie 2011.

33. Mionel, V. (2012). „Pata care devine din ce în ce mai vizibilă. Cazul segregării etnice din ghetoul Pata Rât, Cluj Napoca”, *Sfera Politicii*, nr. 168.

34. Mionel, V. (2012). *Segregarea Urbană. Separați dar Împreună*, Editura Universitară, București.

35. Mionel, V. și Neguț, S. (2011). „The Socio-Spatial Dimension of the Bucharest Ghettos”, *Transylvanian Review of Administrative Sciences*, no. 33 E.

36. Mocanu, M., Orlandea, H. și Carabașu, A. „Și ei au dreptul la viață: topul săracilor sibieni”, *Mesagerul de Sibiu*, 15 noiembrie 2011.

37. Morcan, O. „Parabolice pe blocurile „sărmane””, *Bihor Online*, 28 noiembrie 2007.

38. Mototolea, M. „Afirmația seismologului Gheorghe Mărmureanu, că anul acesta ne paște un cutremur precum cel din 1977, le dă fiori gălățenilor”, *Adevărul*, 06 martie 2012.

39. Obrejan, A. „Dezinfecție în ghetoul de la G-uri”, *Adevărul*, 01 septembrie 2011.

40. Ochișor, I. „Piatra Neamț 2011 – Zona „Muncii””, *Ziar Piatra Neamț*, 07 mai 2011.

41. Omenya, A. (2003). *Theoretical Conceptualisations of Urban Segregation and Their Relevance to Housing in Post-apartheid South Africa*, CNR Conference Glasgow.

42. Ostahie, D. „Pietrenii, îngrijorați de un nou „ghetou””, *Monitorul de Neamț*, 05 mai 2007.

43. Păcurar, A. „Pata Rât, povestea ghetoului din marginea orașului european”, *City News*, 17 septembrie 2010.

44. Petrovic, D. „Ghetto in Sf. Gheorghe, Romania”, postare pe pagina de Facebook a fundației ERSTE, 30 martie 2010, http://www.facebook.com/note.php?note_id=383301731892 [accesat 07.08.2012].

45. Popescu, A. „Locatarii unui bloc de pe strada Horia din Baia Mare, treziți din somn din cauza datoriilor”, *eMaramureș (eMM.ro)*, 03 noiembrie 2011.

46. Popescu, A. „Romii restanțieri de pe Horea 46 s-au scandalizat la primărie de teama evacuării”, *eMaramureș (eMM.ro)*, 17 noiembrie 2011.

47. Popescu, M. „Ghetou pentru romii din Baia Mare. Rasism sau disciplină?”, *Evenimentul Zilei*, 30 iunie 2011.

48. Popescu, R., Arpinte, D. și Neagu, G. (2005). „Necesitatea suportului pentru combaterea excluziunii sociale a copilului”, *Revista Calitatea Vieții*, XVI, nr. 3-4.

49. Pop-Vladimirescu, I. „Rău platnicii blocului CD2 de pe Ostrovului riscă să ajungă în stradă în aprilie”, *Informația Zilei, Satu Mare*, 15 martie 2012.

50. R.I., „Teroare și taxe de protecție în lumea asistaților sociali din Piatra Neamț”, *Ziar Piatra Neamț*, 21 octombrie 2010.

51. Răchitan, F. „Curățenie sau evacuare din ghetou”, *Satu Mare Online*, 04 mai 2011.

52. Romaniță, M. „Focar de hepatită A în ghetoul din Micro 19”, *Monitorul de Galați*, 31 august 2011.

53. Rotar, P. „Locuitorii din Sfântu Gheorghe nu acceptă dărâmarea „zidului berlinez” construit pentru romi”, *Realitatea*, 18 ianuarie 2010.

54. Roth M., „Pata Rât: zonă ideală pentru un centru educațional-comunitar ecleziastic”, *Acum*, 15 mai 2011.

55. Ruja, A. „Zidul a transformat zona Horea într-un ghetou”, *Glasul Maramureșului*, 19 iulie 2011.

56. Sabău, A. „CRAICA – Mai mult decât un ghetou, un mod de viață!”, *Informația Zilei Maramureș*, 03 octombrie 2011.

57. Safta, P. „Raport Amnesty International: Autoritățile române, acuzate că îi tratează pe romi ca pe gunoaie”, *Antena 3*, 27 ianuarie 2010.

58. Sârbu, D. „Recensământul a ajuns în Texas și în Vietnam”, *Adevărul*, 21 octombrie 2011.

59. Săbăciag, L. „Groapa de gunoi începe de pe strada Păltinișului”, *Infomm.ro*, 11 aprilie 2011.

60. Sminchise, A. „Dispărute pe drumul spre casă. Simona și Ana-Maria sunt de negăsit de aproape două luni”, *Jurnalul Național*, 19 august 2011.

61. Stănculescu, M. S., coord. (2010), *Calitatea Vieții și Gradul de Satisfacție Privind Locuirea în Cartierul Cetate, Municipiul Alba Iulia*, NODUS WG6, Programul Operațional de Cooperare Teritorială URBACT.

62. Székely, E. „Nu mă bate, au, mă doare!”, *Covasnamedia*, 27 mai 2012.

63. Șoica, M. „Zidul de la Baia Mare: prima zi de segregare oficială în România”, *Evenimentul Zilei*, 01 iulie 2011.

64. Tomiță, M. „Giurgiu – Fetiță de nouă ani dispărută de la domiciliu, dată în urmărire națională”, *Semnal Media Grup*, 18 iunie 2011.

65. Țimonea, D. „Viața dintr-un bloc locuit de romi, studiată de Academia Română”, *Adevărul*, 01 februarie 2010.

66. Țineghe, C. și Săbăciag, L. „Din ciclul „săraci, dar cu pretenții”... Craica, tărâmul făgăduinței... de mutare a romilor”, *Infomm.ro*, 14 ianuarie 2012.

67. Vladu, B. „Cum se trăiește în „cartierul groazei” din Giurgiu”, *Adevărul*, 07 februarie 2011.

68. Wacquant, L. (2004). „Ghetto” in *International Encyclopedia of the Social and Behavioral Sciences*, Smelser, N. J. și Baltes P. B. eds, Pergamon Press, London.

***http://www.realitatea.net/romania-din-ghetouri_24573.html.

***<http://www.gandul.info/news/maghiarii-majoritari-au-bagat-lagar-minoritari-tigani-253965>.

***http://galateni.net/forum/topic/989-poveste-de-dragoste-cu-sfarsit-penal/page__pid_2184#entry2184.

***<http://www.ziare.com/galati/stiri-actualitate/mana-vizitiu-prin-micro-19-1804829>.

***<http://hunedoreanul.gandul.info/magazin/viata-in-ghetou-4922382>.